

ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРУ ПОСТАЧАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНИМИ РЕСУРСАМИ ЧЕРЕЗ ПРИЄДНАНУ МЕРЕЖУ В УКРАЇНІ

Накоренок Володимир Петрович

Здобувач відділу проблем цивільного, трудового та підприємницького права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України

Науковий керівник:

Шевченко Я.М.

доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, завідувач відділу проблем цивільного, трудового та підприємницького права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України

Договір є одним з головних регуляторів взаємовідносин суб'єктів господарювання. Важливим етапом виникнення договірних правовідносин є укладення договору. Чинним законодавством встановлюється припис, згідно із яким відпуск енергії без оформлення договору енергопостачання не допускається. Зокрема, п.2 ст. 275 Господарського кодексу України (далі – ГК) передбачає, що відпуск енергії без оформлення договору енергопостачання не допускається.

За загальним правилом, відповідно до ст. 638 Цивільного кодексу України (далі – ЦК) договір вважається укладеним, якщо між сторонами у передбачених законом порядку та в належній формі досягнуто згоди з усіх його істотних умов. Істотними є умови, визнані такими за законом або необхідні для договорів даного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди.

Проте, аналіз чинного законодавства та практики його застосування свідчить про наявність проблем, які пов'язані з укладенням договору постачання енергетичними ресурсами через приєднану мережу в Україні. Зокрема, це пов'язано із тим, що договір постачання енергетичними ресурсами через приєднану мережу одночасно є публічним договором (ст. 633 ЦК) та договором приєднання (ст.634 ЦК). Крім того, специфіка енергопостачальних правовідносин відображається в спеціальних вимогах до обладнання споживачів спеціальними приладами, що зумовлено специфічними рисами цих

правовідносин. Характерним для таких правовідносин є особливий порядок обмеження або припинення подачі електричної енергії для деяких споживачів.

В свою чергу, за загальним правилом, господарський договір, що укладається між суб'єктами господарювання для регулювання господарських відносин, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання, регулюється нормами ЦК та ГК. Порядок оформлення цього документу детально визначений у ст.181 ГК. Згідно з ч. 1 ст. 180 ГК зміст господарського договору становлять умови договору, визначені угодою його сторін, спрямованою на встановлення, зміну або припинення господарських зобов'язань, як погоджені сторонами, так і ті, що приймаються ними як обов'язкові умови договору відповідно до законодавства.

Дійсно, для укладення договору постачання енергетичними ресурсами через приєднану мережу особа (потенційний абонент) має дотримуватись встановлених вимог до приладів та обладнання, які використовуються для споживання та обліку енергії, а також правил приєднання до мережі. Тобто мають бути створені всі необхідні технічні передумови для укладення цього договору. Відсутність у абонента справної енергоустановки та іншого необхідного обладнання позбавляє його можливості реалізувати своє право на укладення цього договору з енергопостачальною організацією. Таке обмеження об'єктивно обумовлено способом енергопостачання через приєднану мережу.

Відповідно до ст. 714 ЦК до договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу застосовуються загальні положення про купівлю-продаж, положення про договір поставки, якщо інше не встановлено законом або не впливає із суті відносин сторін. Законом можуть бути передбачені особливості укладення та виконання договору постачання енергетичними та іншими ресурсами.

З визначення поняття договору постачання енергетичними ресурсами через приєднану мережу випливає, що організація передає (подає) споживачеві енергію, а споживач приймає й оплачує її, тобто відбувається оплатна передача енергії від продавця до покупця за умови наявності технологічного пристрою

(приладу), приєднаного до мереж енергопостачальної організації, що є однією з відмінних ознак цього договору. Як видно, необхідною умовою цього договору є наявність технічних передумов, тобто наявність у покупця енергетичних мереж та приладів, які можуть бути підключені до мереж енергопостачальної організації, а також приладів обліку й іншого обладнання, що використовується у процесі споживання (прийому) енергії.

Для договору постачання енергетичними ресурсами через приєднану мережу характерні невластиві для договору купівлі-продажу обов'язки енергопостачальної організації зі здійснення низки додаткових дій, спрямованих на забезпечення належного енергопостачання, а також право здійснювати контроль за технічним станом обладнання споживача.

Договір постачання енергетичними ресурсами через приєднану мережу визначає обов'язки споживача, чого немає у договорі купівлі-продажу: тримати в належному стані все необхідне обладнання, прилади обліку, технічні пристрої.

Таким чином, договору постачання енергетичними ресурсами через приєднану мережу властиві риси, які не є характерними для договору купівлі-продажу або поставки, а в окремих випадках і зовсім відсутні у них.

На підставі вищевикладеного зазначимо, що порядок укладення, зміни та розірвання договору постачання енергетичними ресурсами через приєднану мережу значно відрізняється від порядку укладення, зміни та розірвання інших видів договорів, в т.ч. договорів купівлі – продажу та поставки. Особливості цього порядку полягають, по-перше, в необхідності додержання споживачем технічних передумов укладення договору постачання енергетичними ресурсами через приєднану мережу, по-друге, в тому, що договір постачання енергетичними ресурсами через приєднану мережу одночасно є публічним і договором приєднання, по-третє, в наявності спеціальних підстав для односторонньої зміни та розірвання договору постачання енергетичними ресурсами через приєднану мережу, по-четверте, в особливому порядку обмеження або припинення подачі електричної енергії для деяких організацій - споживачів.

